

Stomatologiczna świadomość zdrowotna dzieci 12-letnich ze szkół miasta Lublina

Oral health awareness of 12-year old children from Lublin schools

BEATA PAWKA, PIOTR DREHER, JOLANTA HERDA

Lubelskie Centrum Zdrowia Publicznego, ul. Niecała 7 B, 20-080 Lublin

Dental caries is the most frequent health problem of children in Poland. Studies have shown that the mean value of index describing the severity of caries (DMFT) in this age group is 4.0.

There is undeniable correlation between oral hygiene, dental caries and health education.

The aim of this study was to assess the level of oral health awareness of 12-year old children.

The survey was performed among four hundreds seventy five children of both sexes from selected Lublin schools. The children were subjected to an questionnaire about hygienic procedures, prophylaxis and dietary habits.

Results of the study lead to the following conclusions:

1. There is a need to intensify dental health education and planned prophylactic treatment throughout the developmental age.
2. The effectiveness of complex oral health programs depends on the support of the health care system, and requires simultaneous activity in the areas of education, promotion and prophylaxis.
3. The actual unsatisfactory situation of the oral health care for children should be improved as soon as possible.

Key words: health awareness, hygiene, oral health, questionnaire

Próchnica zębów jest problemem zdrowotnym dotyczącym większości dzieci w Polsce. Wyniki badań pokazują, że główny wskaźnik występowania próchnicy (PUWZ) w tej grupie wiekowej wynosi 4,0. Istnieje niezaprzeczalny związek między higieną jamy ustnej a próchnicą zębów i edukacją prozdrowotną.

Celem tego badania było określenie poziomu świadomości prozdrowotnej wśród 12-letnich dzieci.

Badaniem objęto 475 dzieci obojga płci z wybranych szkół podstawowych miasta Lublina. Dzieci poddano badaniu ankietowemu na temat stosowanych zabiegów higienicznych, profilaktycznych oraz zwyczajów żywieniowych.

Otrzymane wyniki pozwalają wyciągnąć następujące wnioski:

1. Niezbędna jest bardziej intensywna edukacja w zakresie zdrowia jamy ustnej oraz planowa profilaktyka w wieku rozwojowym.
2. Działania w celu zachowania zdrowia jamy ustnej powinny być kompleksowe – konieczna jest aktywność zarówno w sferze edukacji zdrowotnej, profilaktyki jak też organizacji ochrony zdrowia.
3. Obecną źle funkcjonującą opiekę stomatologiczną należy naprawić możliwie jak najszybciej.

Słowa kluczowe: świadomość zdrowotna, higiena, zdrowie jamy ustnej, ankieta

Wstępne wyniki badania dotyczącego edukacji zdrowotnej i zachowań prozdrowotnych deklarowanych przez pacjentów z nadciśnieniem tętniczym – część 1

Preliminary results of a project on health education and health-promoting behavior declared by patients with arterial hypertension – part 1

IZABELLA KARA, PAWEŁ KOŁECKI, TOMASZ MAKSYMIAK

Zakład Zdrowia Publicznego, Katedra Medycy Społecznej Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 79, 60-529 Poznań

As indicated by data of the Department of Epidemiology, Institute of Cardiology in Warsaw (covering the period of the last decade), the premature mortality indices in Wielkopolska due to arterial hypertension (AH) and coronary heart disease (CHD), have been significantly higher than similar average values for Poland. Therefore, every project aiming at investigating the cause of the above situation seems valuable.

In response to this need, together with the department of internal diseases of the Main Regional Hospital in Poznań, we have launched a study planned to take place in the years 2005-2006. The final number of subjects included in the study will be 100 AH patients hospitalized in the above mentioned hospital ward.

The main aim of the study is to evaluate health – promoting behaviors of these patients including their attitude toward tobacco smoking, efforts to maintain normal body weight, attitude towards physical activity, habit of arterial blood pressure self-measurement and systematic use of hypotensive drugs. The study will also reveal sources of information on healthy behavior for AH patients.

The method used in the study is an investigation questionnaire with open and closed questions, as well as measurement of body mass index (BMI).

The first part of the study was performed in 2005. Forty patients were included (15 males, 25 females) with various time of hypertension history.

Results showed that 26 patients have a habit of self-control of arterial blood pressure performed daily, and 8 patients have their blood pressure measured only during visits to a family physician. Interestingly, 8 of the investigated patients (20%) show no habit to a regular use of hypotensive drugs. The main causes of this phenomenon are: taking drugs only when the AH reappears, restricted drugs availability due to financial problems, poor drug tolerance and omitting drug dose. Eighteen of the investigated patients indicated their physicians as the main source education on AH.

The part 1. results give hope, that further investigation will provide data to answer the question, whether and what changes in health education are necessary in Wielkopolska.

Key words: arterial hypertension, health education

Jak wynika z danych Zakładu Epidemiologii Instytutu Kardiologii w Warszawie w Wielkopolsce pod koniec lat 90. wskaźniki umieralności przedwczesnej z powodu nadciśnienia tętniczego (NT) i choroby niedokrwiennej serca (ChNS) zdecydowanie przewyższały wartości średnie dla całego kraju. Istotne wydaje się każde zamierzenie badawcze mające na celu próbę wyjaśnienia tego problemu.

W tej sytuacji zainicjowano omawiane badanie. Jest ono realizowane w oddziale chorób wewnętrznych Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Poznaniu a zaplanowane na lata 2005/06. Docelowo badanie obejmie 100 pacjentów z NT hospitalizowanych na ww oddziale.

Głównym celem badania jest ocena zachowań zdrowotnych pacjentów, tj. stosunek do palenia tytoniu, dbałość o utrzymanie prawidłowej masy ciała, stosunek do aktywności fizycznej, nawyk kontroli ciśnienia tętniczego, a także systematyczność w przyjmowaniu leków hipotensyjnych. Badanie wskaże również źródła, z jakich pacjenci czerpią wiedzę na temat niezbędnych zachowań zdrowotnych.

Badanie przeprowadzane jest metodą kwestionariusza wywiadu zawierającego pytania otwarte i zamknięte oraz pomiar BMI (*Body Mass Index*).

Pierwsza część badania objęła 2005 r., gdzie zbadano 40 pacjentów (15 mężczyzn i 25 kobiet) z różnym okresem trwania NS. Wyniki pokazały, że 26 spośród badanych osób ma zwyczaj samodzielnej codziennej kontroli ciśnienia tętniczego, 8 osób kontroluje ciśnienie jedynie podczas wizyt u lekarza rodzinnego. Interesujące wydaje się, że również 8 spośród badanych (20%) nie ma w zwyczaju systematycznego pobierania leków. W kolejności przyczyną tego zjawiska jest: pobieranie leków tylko w momencie wzrostu ciśnienia ponad wartości prawidłowe, zbyt wysokie koszty leków, zła tolerancja leków hipotensyjnych oraz fakt zapominania pobrania leku. 18 spośród badanych osób wskazało za najważniejsze źródło wiedzy informacje uzyskane od lekarza prowadzącego leczenie.

Na podstawie wyników części pierwszej badania można mieć nadzieję, że da ono odpowiedź na pytanie: czy i jakie zmiany w procesie edukacji zdrowotnej są niezbędne w Wielkopolsce?

Słowa kluczowe: nadciśnienie tętnicze, edukacja zdrowotna

Zagrozenie chorobą nowotworową w subiektywnej ocenie pacjentów podstawowej opieki zdrowotnej

Risk of malignant tumours as expressed in opinions of patients of primary health care

TERESA B. KULIK, AGATA STEFANOWICZ, ANNA PACIAN, AGNIESZKA DYDUCH, DOROTA ŻOŁNIERCZUK-KIELISZEK, CEZARY JAROSZEWICZ

Międzywydziałowa Katedra i Zakład Zdrowia Publicznego Akademii Medycznej im. Prof. F. Skubiszewskiego w Lublinie, ul. Chodźki 1, 20-093 Lublin

Malignant tumours are the second most frequent cause of death in Poland and in other developed countries, accounting for over 20% of the total deaths. The majority of cases could be, however, prevented by means of appropriate prophylactic actions.

The aim of the work was to assess opinions of residents of Lublin region concerning the level of cancer risk, and to evaluate the influence of this risk on undertaking prophylactic activities. A questionnaire survey included 203 adult residents of Lublin and vicinity, patients of the primary health care facilities.

The vast majority of the subjects expressed opinion that most of malignant cancers can be prevented and treated as long as they are detected at an early stage. Despite the confidence in the efficiency of prevention, more than a half of the surveyed population (52%, mainly women) admitted feeling threatened with the risk of cancer. The perception of cancer risk is especially high among the patients who estimate their own health status as poor (75%), as well as those who use non-medical sources of information about cancer prevention (mass media, acquaintances). The survey results show that receiving professional medical information from health service employees helps to diminish the perception of cancer risk. Furthermore, it was found that cancer threat is a factor triggering preventive actions, mainly in the female population.

Key words: risk of malignant tumours, primary health care, cancer prevention

Nowotwory złośliwe są drugą co do częstości przyczyną zgonów w Polsce i w innych krajach rozwiniętych, stanowiąc ponad 20% wszystkich przyczyn zgonów. Większości zachorowań można jednak zapobiec podejmując odpowiednie działania profilaktyczne.

Celem pracy było poznanie subiektywnej opinii mieszkańców Lubelszczyzny na temat stopnia zagrożenia chorobą nowotworową i ocena wpływu tego zagrożenia na podejmowanie działań profilaktycznych. Badaniem, metodą sondażu diagnostycznego, objęto 203 dorosłych mieszkańców Lublina i okolic korzystających z porady w podstawowej opiece zdrowotnej.

Zdecydowana większość badanych wyraziła opinię, że można skutecznie zapobiegać większości nowotworów złośliwych i można je skutecznie leczyć pod warunkiem wczesnego wykrycia. Mimo wiary w skuteczność profilaktyki, ponad połowa badanej populacji (52%, w większości kobiety) przyznała, że czuje się zagrożona chorobą nowotworową. Poczucie ryzyka zachorowania na raka jest szczególnie duże wśród pacjentów oceniających swój stan zdrowia jako zły (75%) oraz w grupie osób korzystających z pozamedycznych źródeł informacji na temat profilaktyki onkologicznej (środki masowego przekazu, znajomi). Wyniki badań wskazują, że uzyskiwanie fachowej wiedzy medycznej od pracowników służby zdrowia sprzyja zmniejszeniu poczucia zagrożenia nowotworem złośliwym. Stwierdzono ponadto, że zagrożenie chorobami nowotworowymi jest czynnikiem mobilizującym do podejmowania działań zapobiegawczych, zwłaszcza w populacji kobiet.

Słowa kluczowe: zagrożenie chorobą nowotworową, podstawowa opieka zdrowotna, profilaktyka nowotworowa

Zainteresowanie młodzieży informacjami o zdrowiu i chorobie dostępnymi w Internecie

Interest of adolescents in information concerning health and disease available through Internet

KATARZYNA WŁAŚNIAK, JERZY T. MARCINKOWSKI

Zakład Higieny Katedry Medycyny Społecznej Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Rokietnicka 5c, 60-806 Poznań, e-mail: jmarcin@amp.edu.pl

Material and methods. A questionnaire survey was conducted in February 2006, a preliminary study included 12 subjects and the main study 557 pupils from 24 classes of two secondary schools in Wielkopolska province. Eight questionnaires were rejected due to improper data input and the remaining 549 underwent detailed analysis. The study group included adolescents aged 15-20 years, with mean age of 17 years. The studied population comprised of 343 girls (62%) and 191 boys (35%); 15 subjects (3%) did not indicate their sex.

Results: Nowadays, the use of the Internet is very popular, 100% of the surveyed subjects have used it, and 73% have access to it at home. Questions concerning health and disease were searched for by 81% of students: 1/3 seeks such information at least once a month and 40% - several times a year. Such internet searches were not always a conscious choice, since only 52% of the surveyed population admitted searching for health information in the internet. Self-assessed health and health status of the family motivated 1/3 of students to search the web for Health Information. The most important health related topics were alcohol and drugs. Young people gave moderate credit to internet as a source of health information: 40% expressed mean confidence, 23% - none, and only 18% declared high level of confidence in internet information. Easy access to information and possibility of reading different opinions on the chosen subject were the main reasons attracting youth to perform internet searches.

Conclusions. The Internet has become an important source of knowledge on health and disease for adolescents. Nevertheless, youth has used this source of information in an indiscriminate manner, which might lead to serious health hazards. The fact that young people use the internet more and more often should be applied in educational goals including health education.

Key words: Internet, health, disease, information

Materiał i metoda. Badania z użyciem kwestionariusza ankiety przeprowadzono w lutym 2006 r.; poprzedzono je badaniem pilotażowym na grupie 12 osób. Badaniami właściwymi objęto grupę 557 uczniów z 24 klas dwóch liceów ogólnokształcących z terenu woj. wielkopolskiego; 8 kwestionariuszy ankiety odrzucono z powodu błędnego wypełnienia; pozostałe 549 zebranych kwestionariuszy poddano szczegółowej analizie. W badaniu wzięła udział młodzież w wieku od 15 do 20 lat; średnia wieku wyniosła 17 lat. W badanej populacji było: 343 dziewcząt (62%) i 191 chłopców (35%); 15 ankietowanych (3%) nie podało swojej płci.

Wyniki badań. Korzystanie przez młodzież z Internetu jest dzisiaj powszechne; 100% ankietowanych miało już takie doświadczenie, w tym 73% z nich dostęp w domu do Internetu. Zagadnień związanych ze zdrowiem i chorobą poszukiwało w Internecie aż 81% licealistów; 1/3 poszukiwała tych informacji co najmniej raz w miesiącu, a 40% robiło to kilka razy w roku. Nie zawsze jednak te poszukiwania były uświadomione, skoro zaledwie 52% ankietowanych licealistów zaznaczyło, iż kiedykolwiek poszukiwało w Internecie Informacji dotyczących zdrowia. Własny stan zdrowia oraz stan zdrowia bliskich był powodem poszukiwania w Internecie Informacji o zdrowiu przez 1/3 licealistów. Spośród zagadnień związanych ze zdrowiem największe zainteresowanie (85%) budziły alkohol i narkotyki. Młodzież obdarzała Internet umiarkowanym zaufaniem, jako źródła informacji o zdrowiu: 40% ufało mu średnio, 23% w ogóle nie ufało, a tylko 18% miało duże zaufanie. Do poszukiwania w Internecie Informacji o zdrowiu zachęcała młodzież łatwość znajdowania takich informacji, jak również możliwość uzyskania różnych opinii na nurtujące ją tematy.

Wnioski. Internet już obecnie jest bardzo ważnym źródłem wiedzy o zdrowiu i chorobie dla młodzieży. Niestety młodzież korzysta z tego źródła w sposób mało krytyczny, co potencjalnie naraża ją na poważne szkody zdrowotne. Ponieważ młody człowiek korzysta coraz częściej z Internetu, to należy ten fakt wykorzystać w celach edukacyjnych, także w zakresie edukacji zdrowotnej.

Słowa kluczowe: Internet, zdrowie, choroba, informacje